

Komet kommenterar 2020:18, publicerad 2020-09-01

Flera länder utvecklar innovationsvänliga arbetssätt kring lagstiftning och andra typer av regelverk. Komet kommenterar en finsk rapport med rekommendationer till politiska åtgärder för att skapa innovationsvänliga regelverk.

Kommenterad rapport

Salminen V och medarbetare. *Current state and good practices of innovation-friendly regulation – how can regulation be used as an instrument for innovation policy?*¹ Government analysis, assessment and research activities. Ministry of Economic Affairs and Employment. Finland. Publicerad 2020-05-11

Komet:s kommentarer

- Flera länder utvecklar innovationsvänliga arbetssätt kring lagstiftning och andra typer av regelverk. Regelverken – och hur de tillämpas och utvecklas – har blivit en allt viktigare del i att hantera samhällsutmaningar och främja innovation, konkurrenskraft och hållbar utveckling. I Sverige genomförs en stor del av samhällets verksamhet genom statliga myndigheter, som varje år får styrning och uppdrag från regeringen via så kallade regleringsbrev. Flera myndigheter har år 2020 fått i uppdrag att redovisa vilka insatser som görs för att främja en innovativ och samverkande statsförvaltning.
- Författarna till den finska rapporten framhåller värdet av att arbeta med innovationsvänlig reglering och att tydliggöra definitioner och arbetssätt kring detta. Den brittiska organisationen NESTA har utarbetat vägledande principer för hur ett land kan arbeta med regelverk inom sådana områden (eng. *anticipatory regulation*) för att ta tillvara fördelarna med teknisk innovation och samtidigt balansera dess risker.²
- Rekommendationerna i den finska rapporten har många likheter med Storbritanniens strategi för regelutveckling i en tid av snabb teknisk utveckling (se Komet kommenterar 2019:01). Båda betonar flexibla arbetsmetoder som ett sätt att utveckla regelverk för innovation, samtidigt som människor och miljö skyddas.
- Riksdagens näringsutskott har under våren 2020 ställt sig positiva till att prova att använda solnedgångsklausuler i Sverige, vilket innebär att en lag bara gäller under en viss period. Detta verktyg lyfter även rapporten. Den svenska näringslivet upplever regelverk som krångliga och ambitionen är att en ny lag utvärderas efter en tid för att se om den uppfyllt sitt syfte.

Länkar

1. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162229> (rapport på finska, sammanfattning på engelska)
2. Förebyggande reglering – ett annorlunda arbetssätt. *Komet kommenterar 2019:06*
3. Regulation for the Fourth Industrial Revolution, Storbritannien. *Komet kommenterar 2019:01*

Sammanfattning av originalrapporten

Rapporten har gjorts på uppdrag av den finska regeringens analys- och forskningsverksamhet. Författarna, som är verksamma inom konsultföretag eller forskning, är själva ansvariga för innehållet. Rapporten innehåller rekommendationer till den finska regeringen, se ruta.

Författarna menar att den snabba teknikutvecklingen ställer krav på nya arbetssätt och verktyg för att arbeta med regulatoriska frågor. De anser att regelverk blir allt viktigare för innovation och samhällsutveckling och skriver att innovations-

vänlig reglering är ett nytt och oprövat område där terminologi och verktyg ännu saknas. Rapporten innehåller förslag på ett ramverk för innovationsvänlig reglering, en beskrivning av nuläget i Finland och en internationell jämförelse av hur olika länder arbetar med dessa frågeställningar. Dessutom ger den fördjupande exempel inom plattformsekonomi, cirkulär ekonomi och användning av hälsodata.

Sammanfattning av författarnas förslag till politiska åtgärder:

1. Definiera principer och villkor för innovationsvänlig reglering
2. Stärk samarbetet mellan regeringens olika departement
3. Utveckla sättet att utvärdera hur regelverk påverkar innovation
4. Hitta sätt att stärka engagemang tidigt i utvecklingsprocessen
5. Gör djärvare tillämpning av regelverk och juridik
6. Ta strategiska beslut om hur regelverk kan användas som ett instrument för innovation
7. Undersök vilka behov av reglering det finns inom nya sektorer
8. Använd rådgivande reglering mer effektivt

Tabell. Sammanfattning av hur man i praktiken kan arbeta med innovationsvänlig reglering. Översättning av tabell i rapporten.

Delmoment	Vad?	Hur? (exempel)
Uppmärksamma behov i god tid och skapa en gemensam bild	<ul style="list-style-type: none">• Rådgivande reglering kopplas till behov inom innovation och teknikutveckling• Skapa gemensam förståelse av möjligheter och hot samt vilja att utveckla regelverken	<ul style="list-style-type: none">• Bred dialog med berörda aktörer• Utarbeta strategidokument
Välj strategi för reglering av frågan	<ul style="list-style-type: none">• Välj det mest lämpliga sättet att reglera, undvik att regelverk skapas i onödan	<ul style="list-style-type: none">• Uppförandekoder, frivilliga åtaganden• Bygg en kunskapsbas, styr genom information
Engagera intressenter	<ul style="list-style-type: none">• Brett samråd med flera intressenter som företräder olika perspektiv	<ul style="list-style-type: none">• Samverkansplattformar med låg tröskel för deltagande• Organisation av nya sektorer
Gör en bedömning av hur innovation påverkas	<ul style="list-style-type: none">• När lagstiftning ändras bör man undersöka hur förändringen påverkar innovation• Planera för löpande uppföljning samt en utvärdering när förändringen är genomförd	<ul style="list-style-type: none">• Checklistor om hur innovation påverkas• Skapa nya upplägg, testa att genomföra försök• Utarbeta indikatorer och metodstöd för uppföljning och utvärdering
Användarvänliga regelverk	<ul style="list-style-type: none">• Utforma lagstiftning så att den blir användarvänlig, till exempel flexibel och teknikneutral• Gör förutsägbara regelverk, minska osäkerhet	<ul style="list-style-type: none">• Tillämpa "solnedgångsklausuler" och experimentell lagstiftning• Skapa stödjande principer och riktlinjer
Implementering, samarbete och lärande	<ul style="list-style-type: none">• Förstärkt samarbete myndigheter/innovatörer• Effektivare samverkan innovation/regelverk	<ul style="list-style-type: none">• Rådgivning och möjlighet att testa idéer i mindre skala ("regulatory sandboxes")• Testlaboratorier• Plattformar för samarbete och uppföljning

Om Komet Kommenterar

Komet kommenterar aktuella internationella rapporter som rör regelverk, teknikutveckling och innovation. Syftet är att ge ett svenskt perspektiv, sätta information i ett sammanhang och göra underlaget lätt tillgängligt.